Pilotprogrammas

ZIEDU PĻAVAS

Aptaujas pirmie rezultāti par dalībnieku profilu un motivāciju

Baiba Galniece, Ilze Kleinhofa, Latvijas Universitāte, ĢZZF

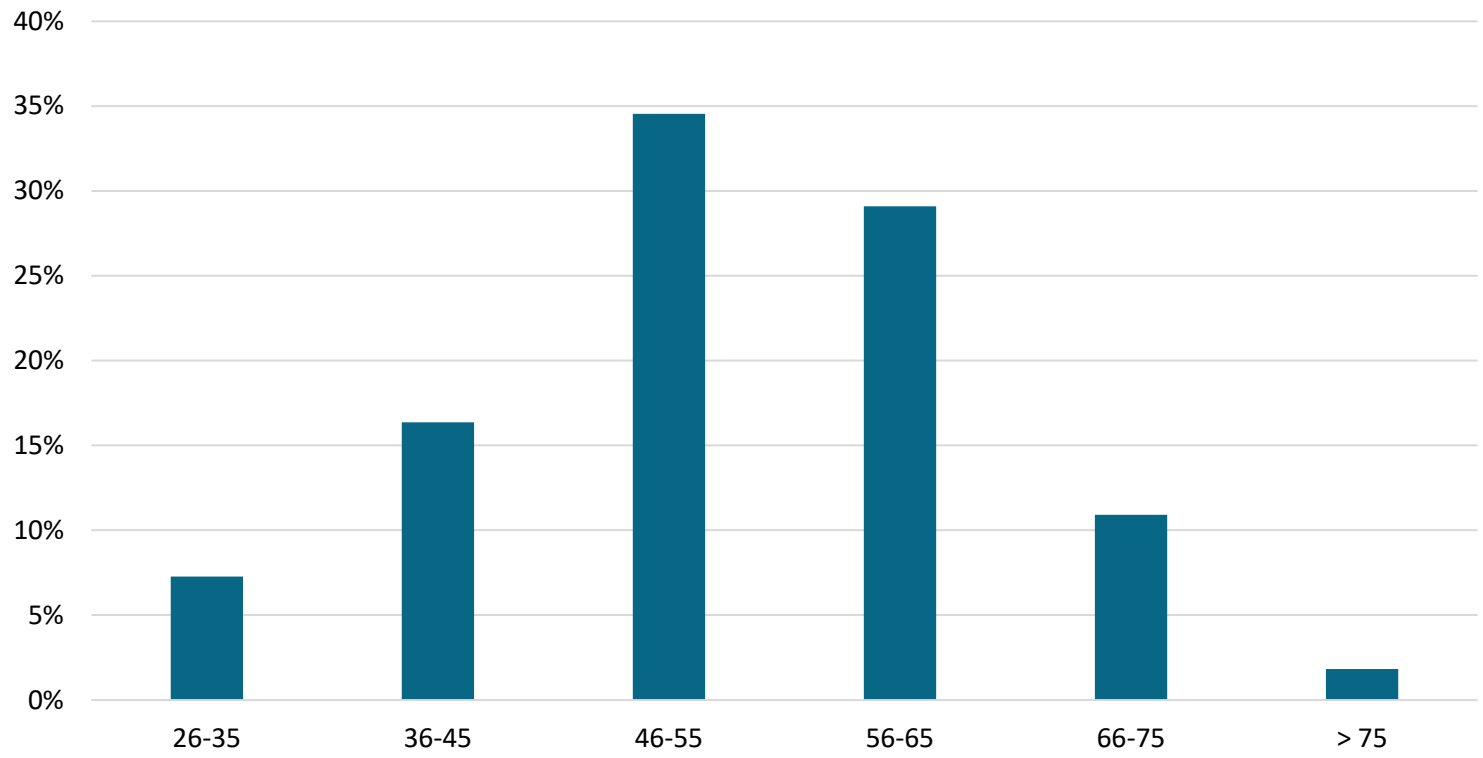
23.02.2024.

Metode un materiāls

- Aptauja izstrādāta digitāli platformā *QuestionPro;*
- Kopā saņemtas 54 aptaujas (27 papīra, 27 elektroniski);
- Aptauja norisinājās 2023.g. maijs-jūnijs;
- Aptaujas ietvars: 35 jautājumi, kas sadalīti 5 blokos - 1. Īpašnieka profils; 2. Īpašuma un saimniecības profils; 3. Attieksme pret biodaudzveidību zālājos; 4. Pilotprogrammas "Ziedu pļavas" dalībnieku motivācija; 5. Sociālie faktori un biodaudzveidība.
- Analīze – aprakstošā metode.

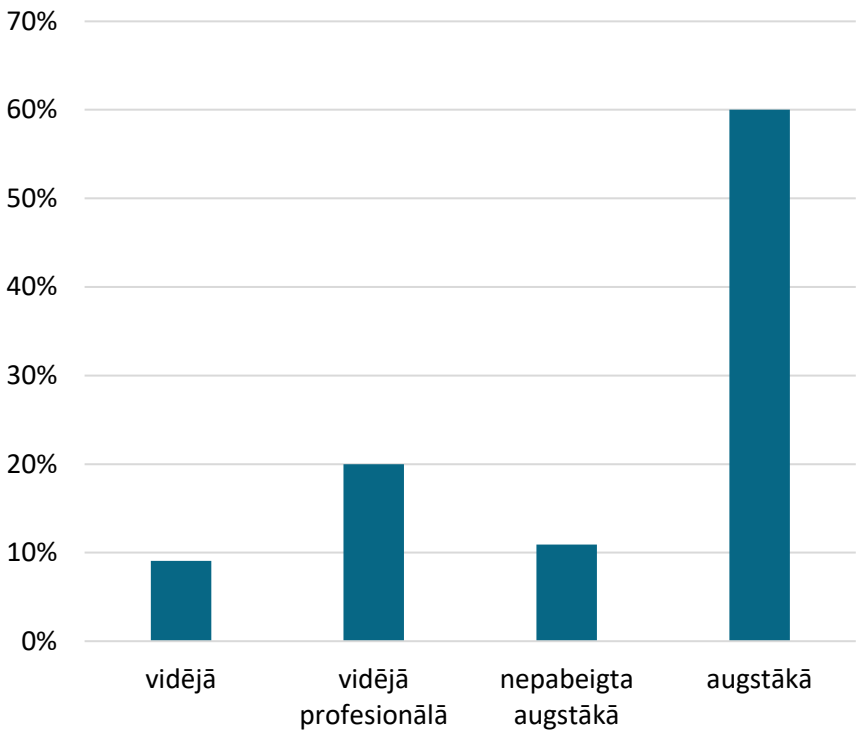
Dalībnieku profils

Vecums

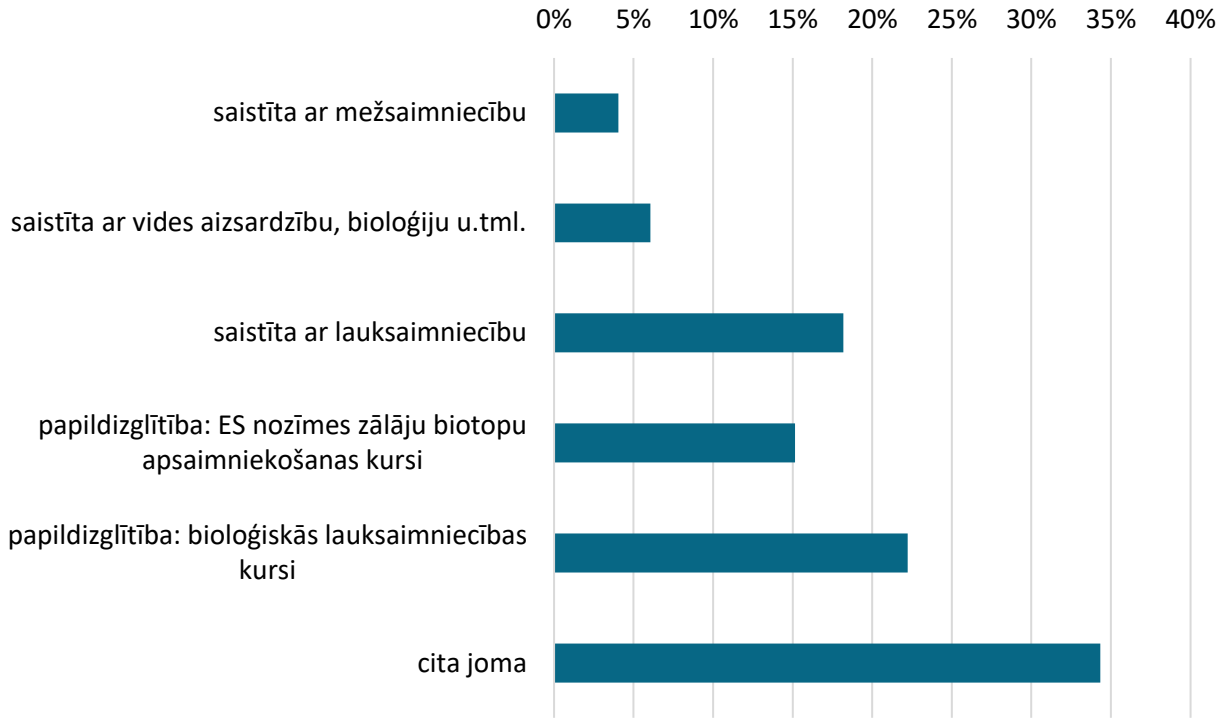

Dalībnieku profils

Izglītība

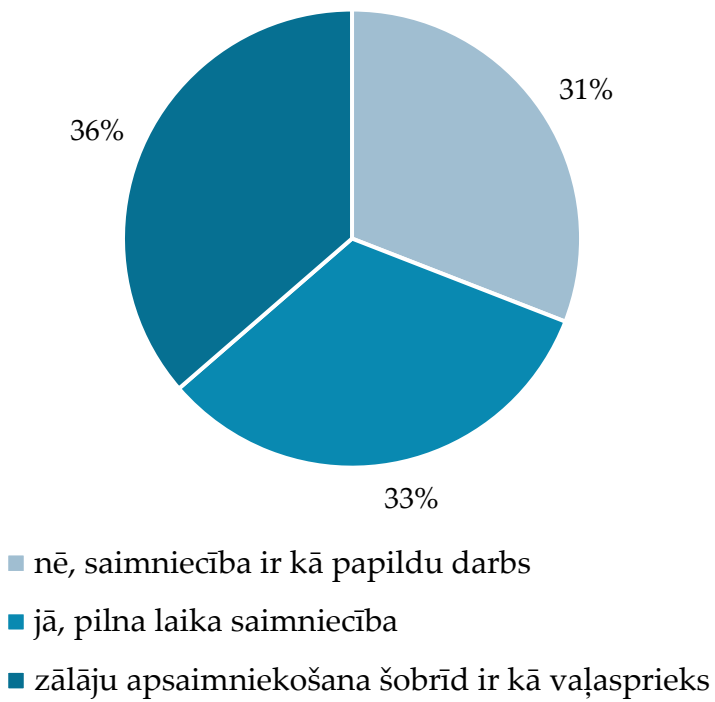

Izglītības joma

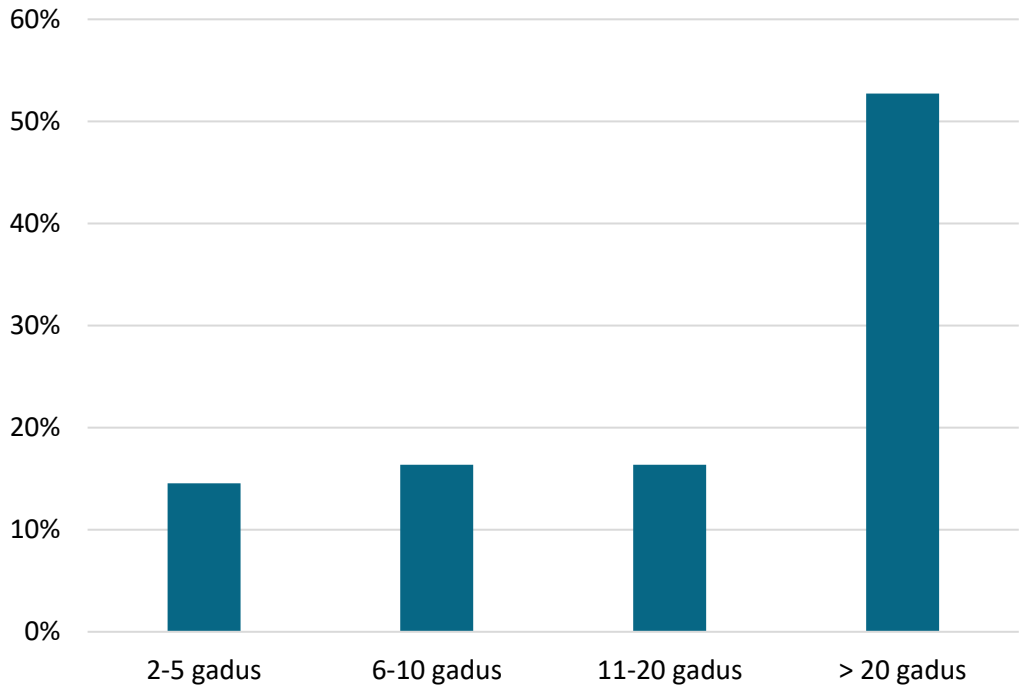

Dalībnieku profils

Darbs saimniecībā kā pilna darba slodze

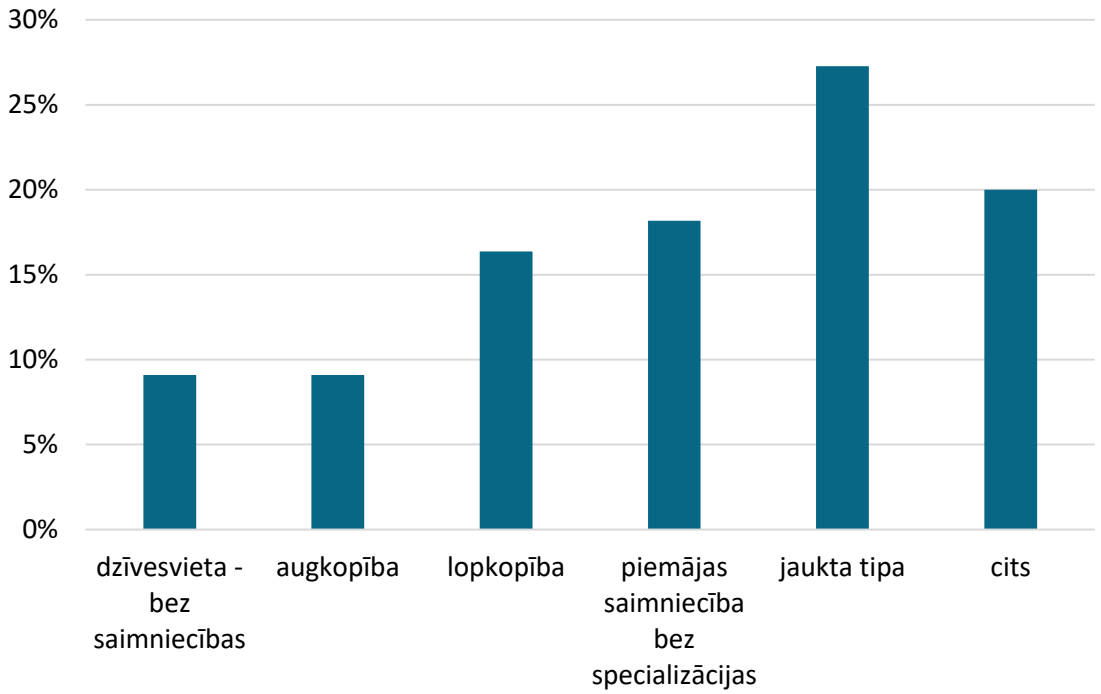

Saimniekošanas ilgums (gan pilna laika, gan nepilna laika saimniecība)

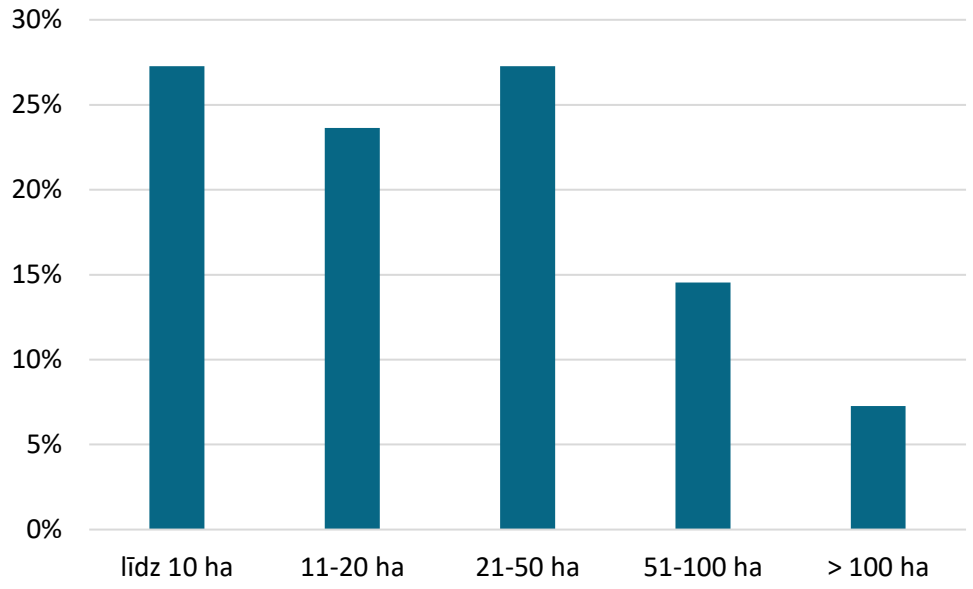

Dalībnieku profils

Saimniecības specializācija

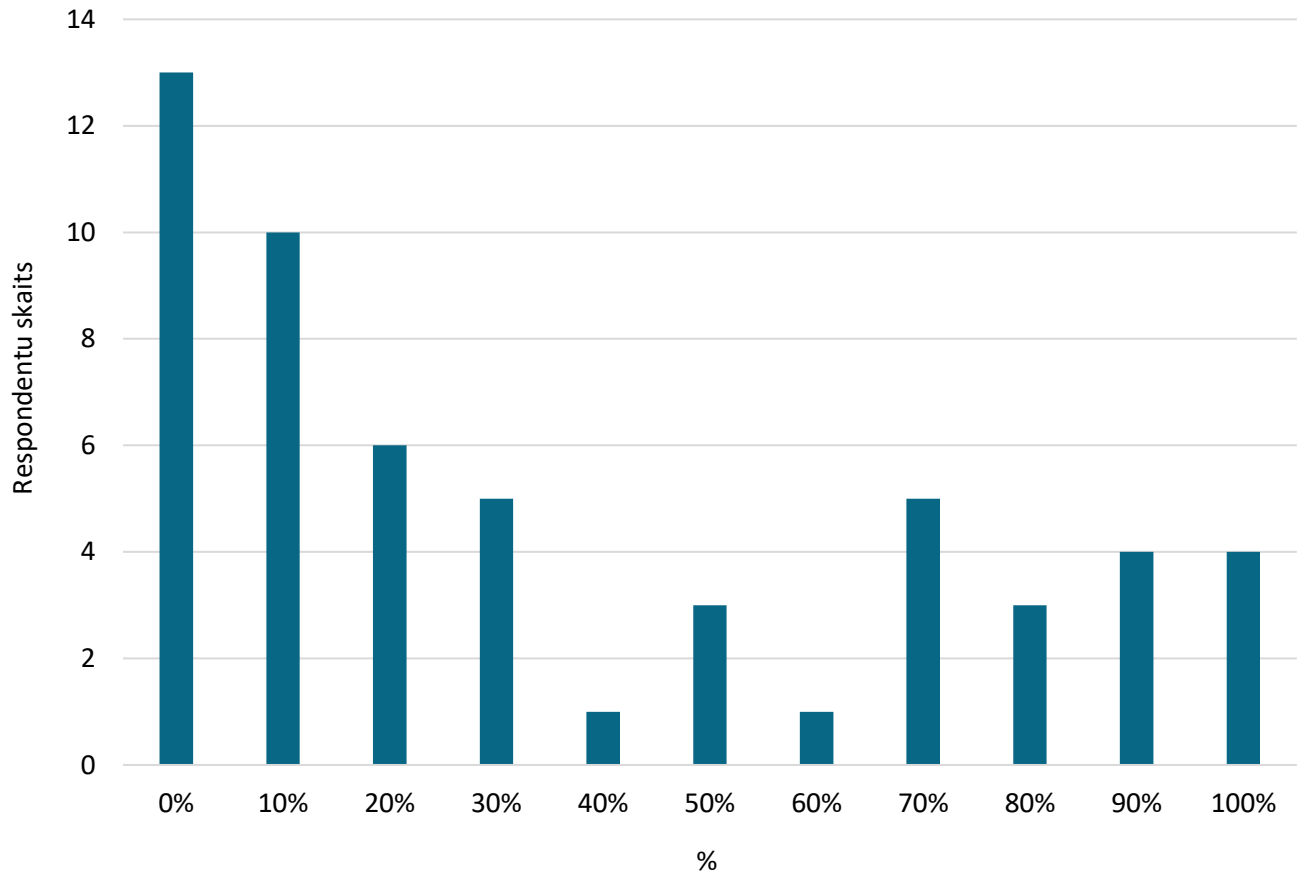

Lauksaimniecības zemes (ha), kas tiek apstrādāta

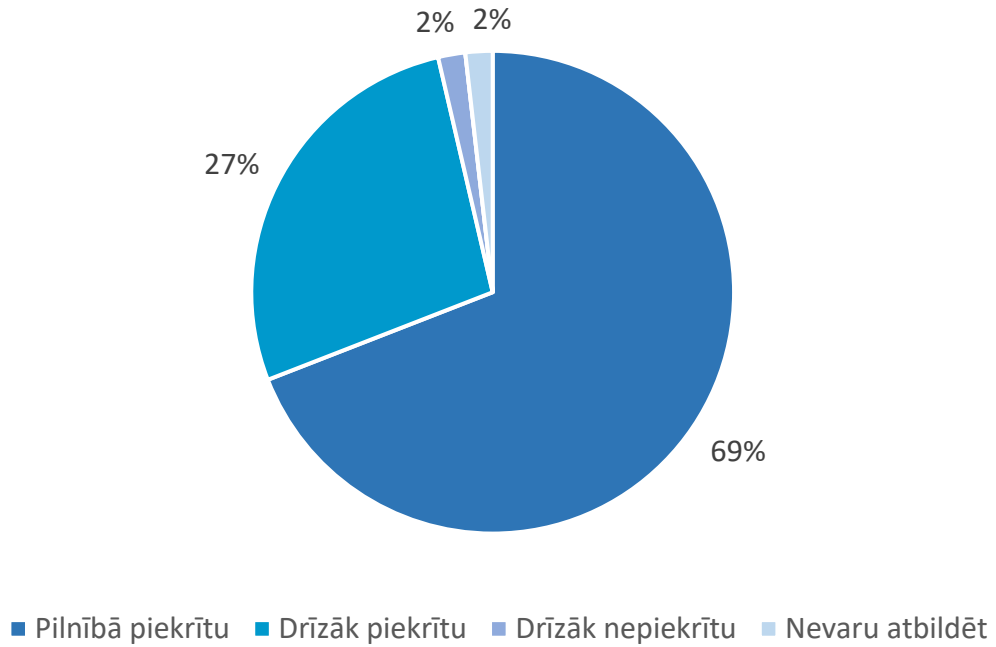
Dalībnieku profils

Ienākumu īpatsvars uz mājsaimniecību no lauksaimniecības gadā

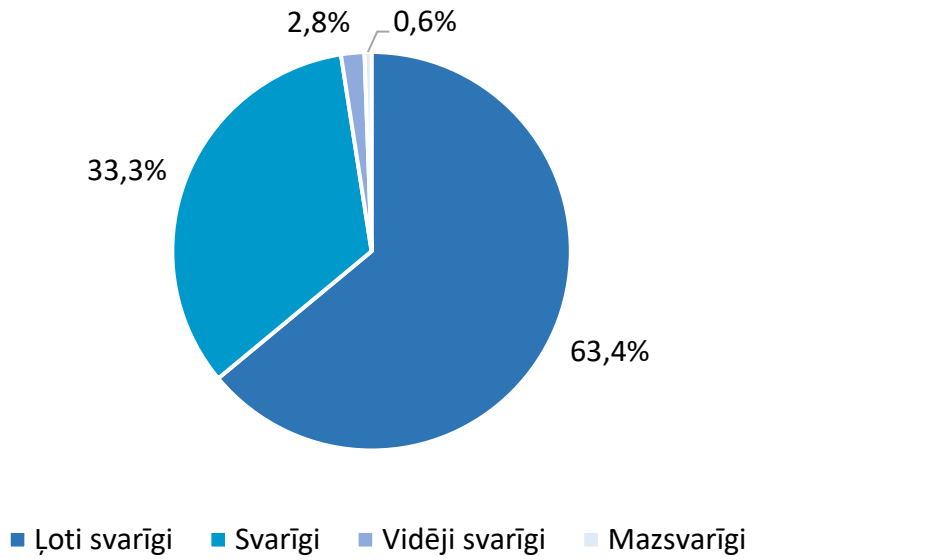

Attieksme pret biodaudzveidību

"Man kā zemju īpašniekam ir svarīgi saimniekot saskaņā ar dabu"

"Cik, manuprāt, ir svarīgi rūpēties par dabu?"

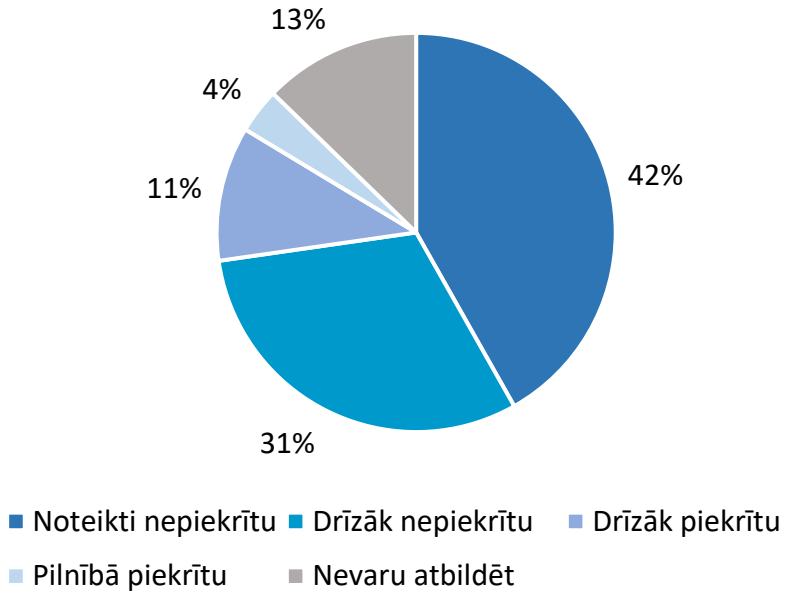

LatViaNature aptauja "Sabiedrības viedoklis par dabas aizsardzību Latvijā" (Līviņa et al. 2022); n=1064.

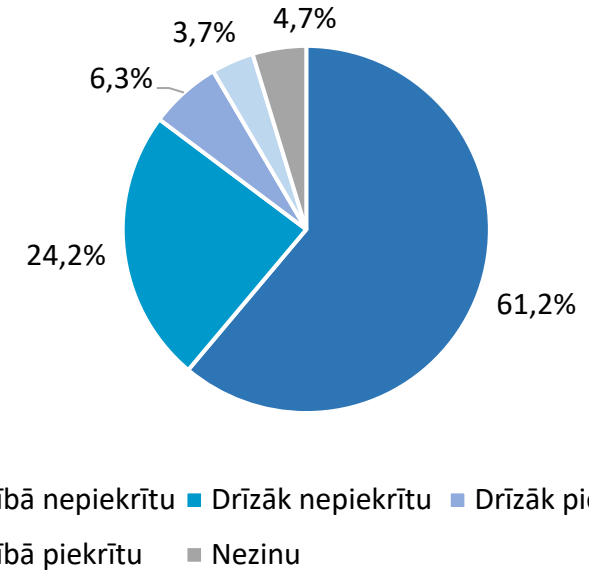
60% lauksaimnieku atzīst, ka lauksaimnieks ieņem aktīvu lomu dabas aizsargāšanā lauksaimniecības zemēs (Hammes et al. 2016)

Attieksme pret biodaudzveidību

"Lauksaimniecības mērķis ir gūt peļņu, arī tad, ja tiek nodarīts kaitējums videi un dabai"

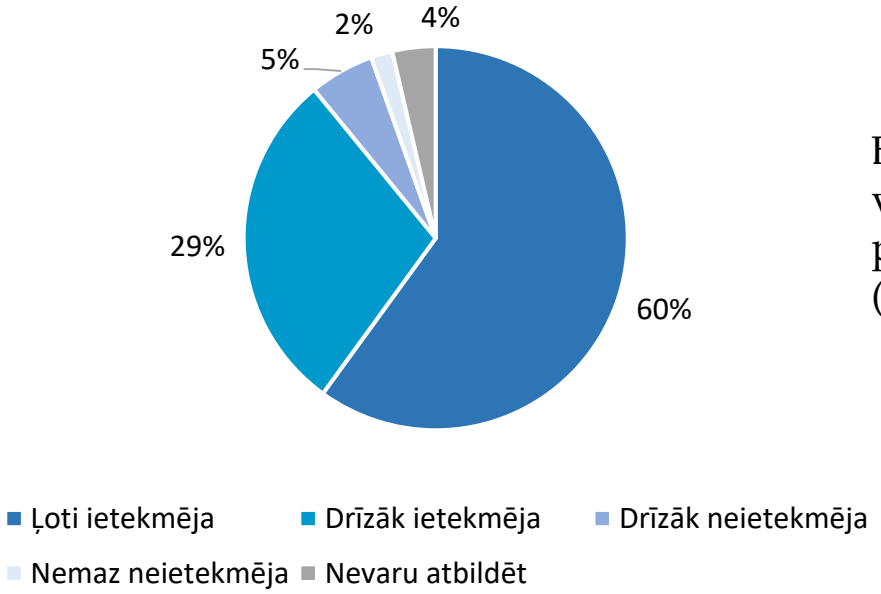
"Ekonomisko interešu vārdā ir pieļaujams iznīcināt aizsargājamās sugas"

LatViaNature aptauja "Sabiedrības viedoklis par dabas aizsardzību Latvijā" (Līviņa et al. 2022); n=1014.

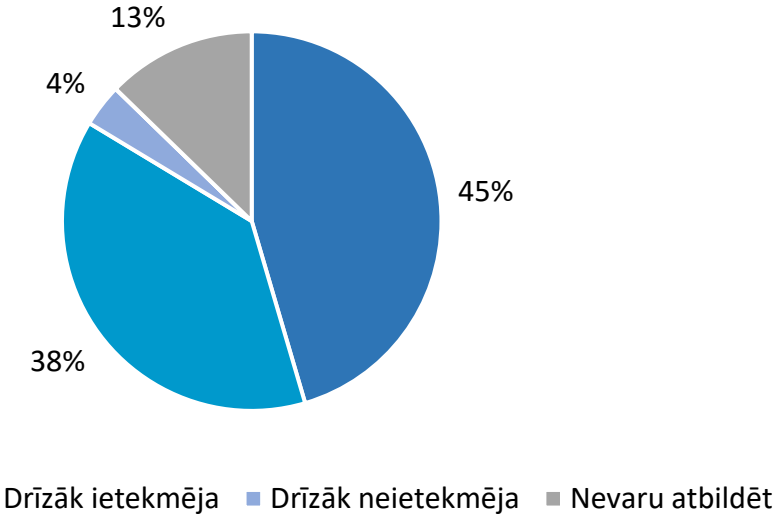
TOP faktori, kas veicina pozitīvu attieksmi pret biodaudzveidību

«Bērnības pieredze»

Bērnības pieredze ar dabu veicina labvēlīgu attieksmi pret to arī pieaugušā vecumā (Špur et al. 2020)

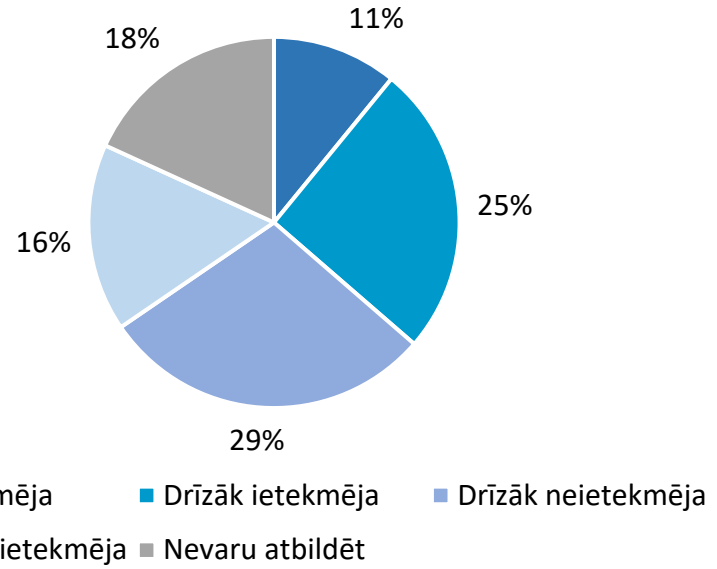
«Dzīves laikā iegūtā praktiskā pieredze par biodaudzveidības nozīmi»

"Vasaras pie vecmammas piemājas pļavās, tēju vākšana, savvaļas zemenīšu lasīšana, siena talkas un tā īstās pļavas smarža vasaras vakaros"

TOP faktori, kas veicina negatīvu attieksmi pret biodaudzveidību

"Nepietiekams finansiāls atbalsts, lai aizsargātu un apsaimniekotu bioloģisko daudzveidību (biotopi, augi un dzīvnieki) savā zemē"

"Vai līdzšinējais finansiālā atbalsta apmērs ir motivējošs?"

Motivējošs 31%
Nav motivējošs 31%

Nav viedokļa 38%

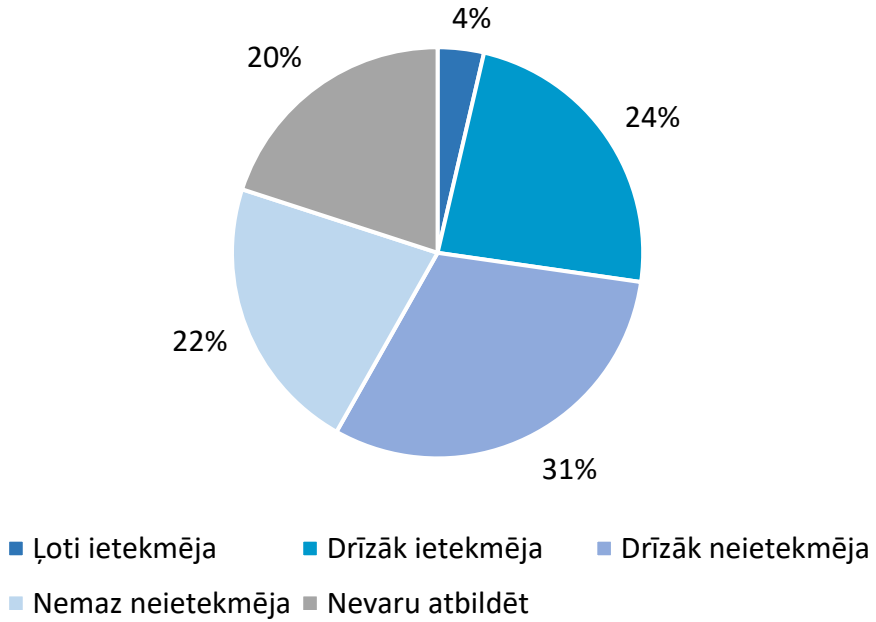
LatViaNature "Aptauja zālāju īpašniekiem" (Mežgaile et al. 2022)

"Dzīvot biodaudzveidībā laukos - tas ir dzīvesveids, tātad būtu arī no tā jāgūst ienākums (atbalsts varbūt), kas nodrošinātu cilvēka ikdienas pamatprasības. Šobrīd laikam tā īsti nav".

"Sakarā ar to, ka ģimenē ir cits finansējuma avots, es varu ar šo nodarboties".

TOP faktori, kas veicina negatīvu attieksmi pret biodaudzveidību

"Nepietiekamas zināšanas par biodaudzveidību"

"Mani neviens faktors nav radījis negatīvu attieksmi, vairāk bremzējusi ir varbūt nezināšana".

"Vai zināšanu trūkums apgrūtina Jūsu iespējas uzturēt zālājus?"

58% neapgrūtina;

29% apgrūtina;

13% nevar atbildēt.

LatViaNature "Aptauja zālāju īpašniekiem" (Mežgaile et al. 2022)

Ir pozitīva sakarība starp izglītību un zināšanām, attieksmi pret vidi (Arcury 1990; Maas et al. 2021)

Taču zināšanas vien negarantē pozitīvu attieksmi pret vidi (Carmi et al. 2015)

Motivācija pilotprogrammai "Ziedu pļava"?

1) Bioloģiskās daudzveidības veicināšana (32 respondenti)

«Saglabāt dabiskās pļavas». «Vēlētos iegūt skaistāku pļavu ar dažādiem ziediem». «Vēlos veicināt bioloģiski vērtīgu zālāju radīšanu».

2) Finansiālais atbalsts (13), zināšanas (13) un sociālie faktori (13)

«Motivēja kaimiņiene, lai gan pati netika uzņemta šajā programmā"», «nodot zālājus nākamajām paaudzēm», «pateicība un cieņa pret senčiem».

«Ar savu dalību palielināt Latvijas dabīgo pļavu platību», «pārliecināties, ka tas tiešām ir vērtīgi un svarīgi ne tikai man».

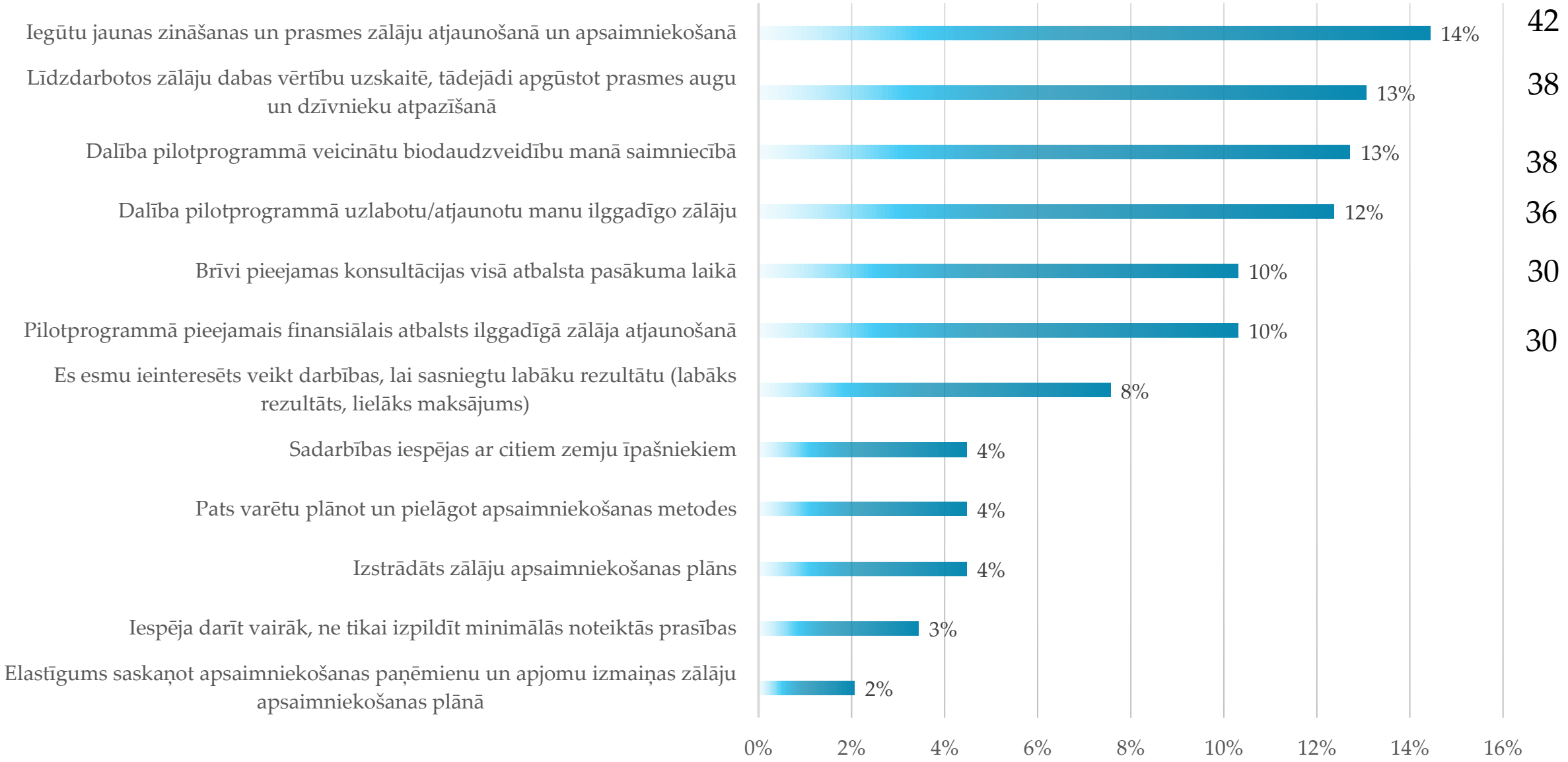
3) Prasmes (6) un izaicinājums (6)

«Kad pieteicos, nebija nekāda izpratne, uz ko piesakos», «Pamēģināt kaut ko jaunu», «Ieinteresēja skaistais nosaukums, zinātkāre», «Kaut kādā ziņā mešanās nezināmajā». «Līdzīgi domājošo satikšana.»

4) Konsultatīvais atbalsts (5)

5) Pieredze (2)

Galvenie faktori, kas ietekmēja dalībnieku motivāciju pieteikties ?

Riski dalībai pilotprogrammā

- Laika trūkums (attālums, pilna laika saimn., termiņu ievērošanai)
- Zināšanu trūkums
- Nomas līguma uzteikšana
- Nesasniegts mērķis (8)
- Nekādus (11)

- Nav kur sienu likt (2)
- Nav savas tehnikas (16 - nav, 13 – daļēji)
- Nespēs tikt galā ekspansīvām sugām (3)
- Nepietiekams liellopu skaits optimālai noganīšanai.
- Ganībās intensīvāka slodze, lopi varētu apēst augus.

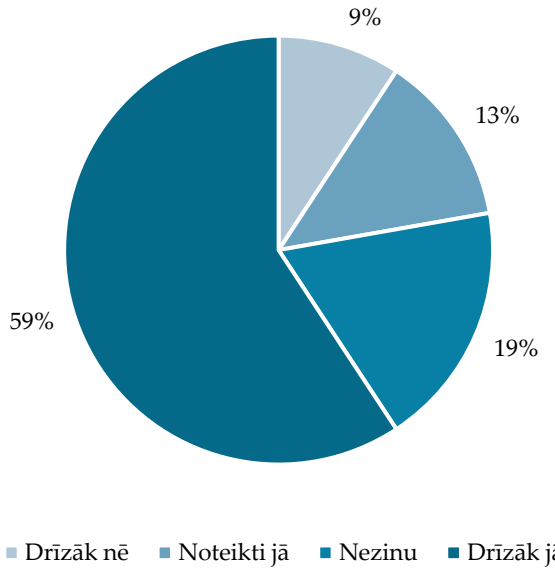
- Klimatiskie apstākļi
- Blakus intensīvā lauksaimniecības ietekme uz manām pļavām (2)

«Palikt nezinošanam par biodaudzveidību!»

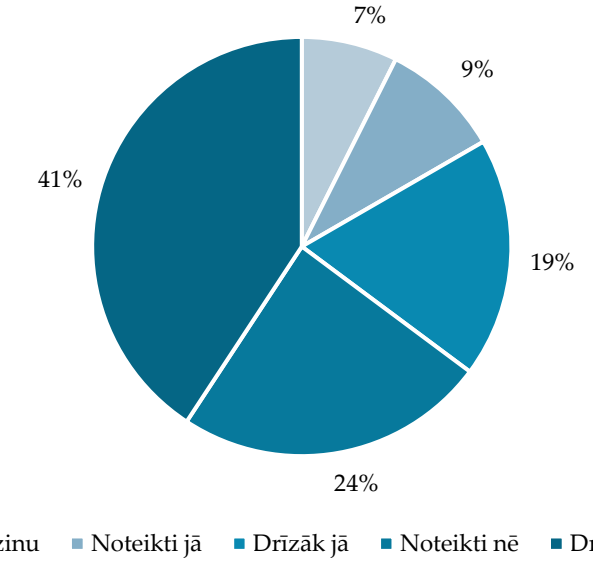
Apgalvojumi	Noteikti jā	Drīzāk jā	Drīzāk nē	Noteikti nē	Nezinu	Overall
	47	7	0	0	0	54
Man ir svarīgi aiz sevis atstāt dabisku vidi nākamajām paaudzēm	87%	13%	0%	0%	0%	100%
	5	10	22	13	4	54
Man ir svarīgi, ko par mani kā zemju īpašnieku domā kaimiņi	9%	19%	41%	24%	7%	100%
Man ir svarīgi, ko par mani kā zemju īpašnieku domā lauksaimnieku kopiena vietējā sabiedrībā	4	18	15	13	4	54
	7%	33%	28%	24%	7%	100%
	21	26	1	3	3	54
Man ir svarīgi uzturēt labas attiecības ar kaimiņiem	39%	48%	2%	6%	6%	100%
Man ir svarīgi iekļauties vietējā sabiedrībā/kopienā, būt pieņemtam arī tad, ja nedomāju līdzīgi kā pārējie	6	22	10	8	8	54
	11%	41%	19%	15%	15%	100%
Man ir pazīstami lauksaimnieki, kuri zemi apsaimnieko biodaudzveidībai draudzīgā veidā	10	23	6	6	9	54
	19%	43%	11%	11%	17%	100%
	7	32	5	0	10	54
Man ir viegli sadarboties ar citiem zemju īpašniekiem	13%	59%	9%	0%	19%	100%
	2	12	27	3	10	54
Esmu piesardzīgs jaunu ideju un metožu pielietošanā attiecībā uz lauksaimniecību	4%	22%	50%	6%	19%	100%
Lai būtu veiksmīgs, ir nepieciešams meklēt jaunas inovācijas un tehnoloģijas, investēt izaugsmē	15	29	1	0	9	54
	28%	54%	2%	0%	17%	100%
	18	24	1	1	10	54
Es uzticos valsts institūcijām, piemēram, DAP	33%	44%	2%	2%	19%	100%
	39	13	1	0	1	54
Man ir svarīgi redzēt rezultātu savai saimniekošanai	72%	24%	2%	0%	2%	100%

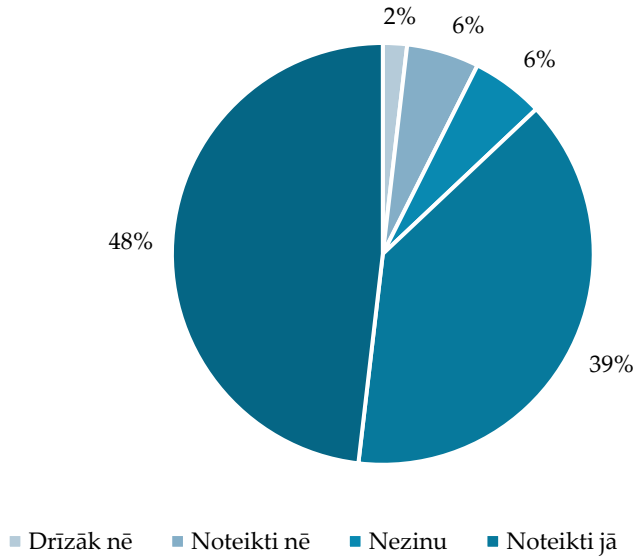
Dessart et al. 2019, Maasfeller et al. 2022

«Man ir svarīgi, ko par mani kā zemju īpašnieku domā kaimiņi»

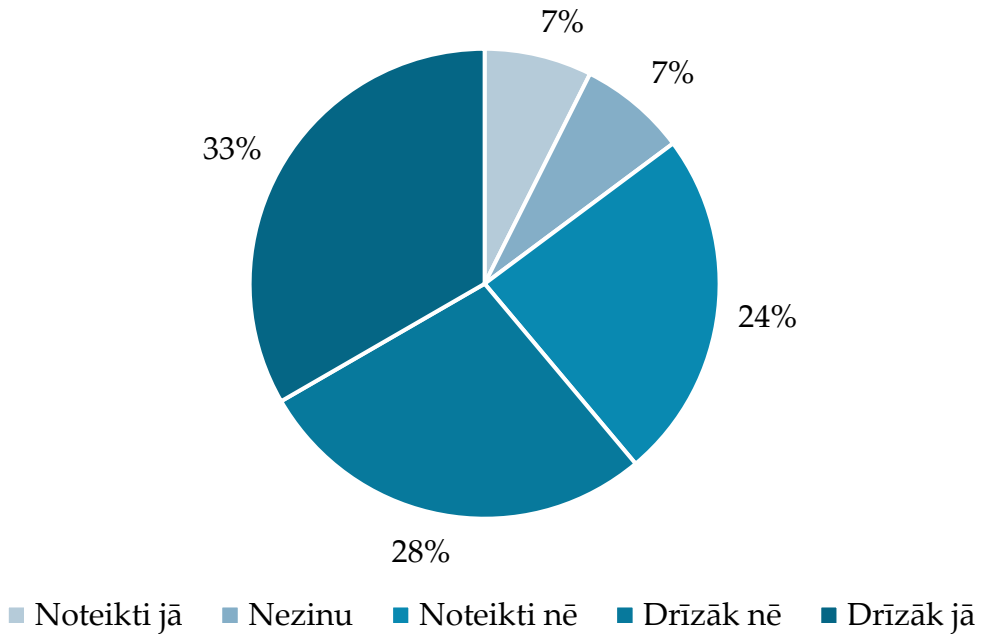

«Man ir viegli sadarboties ar citiem zemju īpašniekiem»

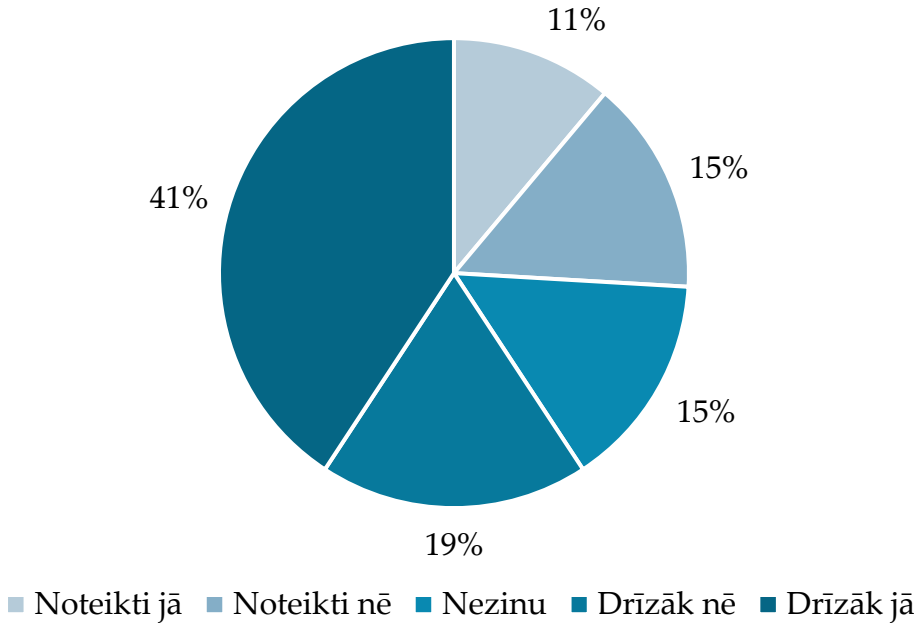

«Man ir svarīgi uzturēt labas attiecības ar kaimiņiem»

«Man ir svarīgi, ko par mani kā zemju īpašnieku domā lauksaimnieku kopiena vietējā sabiedrībā»

«Man ir svarīgi iekļauties vietējā sabiedrībā/kopienā, būt pieņemtam arī tad, ja nedomāju līdzīgi kā pārējie»

Paldies

“Kaimiņiene, ar kuru mums ir kopīgas ganības un kura par puķēm *fano*, un kurai ir bioloģiskā izglītība, kā arī sieva, kura uztraucas par dabas saglabāšanu.”

“Apziņa, ka ar savu darbību varu veicināt mūsu dabas vērtību saglabāšanu nākamajām paaudzēm.”

“Pamatā jau tā ir bērnības audzināšana un vecvecāku izglītošana par dabas lietām. Piemēram, mēs kā bērni, dzīvojot pa lauku pļavām un lasot meža zemenes grāvmalē, kad atradām putnu ligzdas, kurās bija oliņas, nedrīkstējām traucēt un pieskarties tām.”